

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.628>

JEL classification: Z11, Q01, R58, H41, O20, D62

UDC: 005.963:008:711.4(477)

Дмитро ХУДИК

аспірант,

кафедра менеджменту, публічного управління та персоналу,

Західноукраїнського національного університету, Україна

ORCID iD: 0000-0002-6505-0776

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРНОЮ СПАДЩИНОЮ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ

АНОТАЦІЯ

У сучасних умовах розбудови сталого розвитку на локальному рівні зростає значення культурної спадщини як ендогенного ресурсу, що впливає на формування ідентичності територіальних громад, зміцнення соціального капіталу та активізацію економічних процесів. Попри значний потенціал, механізми інтеграції спадщини в систему стратегічного управління розвитком громад залишаються фрагментарними.

Метою статті є обґрунтування ролі культурної спадщини як інструменту забезпечення сталого розвитку територіальних громад та дослідження моделей її включення до програмних документів місцевого рівня.

Методологічну основу дослідження становлять системний підхід, аналіз нормативно-правових актів, стратегічних документів місцевого розвитку, наукових публікацій і міжнародного досвіду. Застосовано методи порівняльного аналізу для оцінки ефективності різних підходів до програмування спадщини.

У результаті дослідження класифіковано форми культурної спадщини та охарактеризовано її вплив на соціальні, економічні та екологічні складові сталого розвитку. Виділено три моделі інтеграції спадщини до стратегій місцевого розвитку: через обов'язкові програми, як інтегрований елемент загальної стратегії та через окрему стратегію управління спадщиною. Найбільш ефективною визнано інтегровану модель, яка поєднує ціннісні засади спадщини з потенціалом інноваційного використання в управлінні розвитком.

У висновках підкреслено важливість комплексного підходу до спадщини, залучення громадськості, дотримання принципу міжпоколінної справедливості та формування умов для інституційного вбудовування культурної спадщини в управлінські практики територіальних громад.

Ключові слова: культурна спадщина; сталий розвиток; стратегічне планування; місцеве самоврядування; територіальні громади.

Вступ

Управління культурною спадщиною дедалі частіше розглядається як вагомий інструмент соціально-економічного розвитку, зокрема в контексті децентралізації та сталого місцевого розвитку. Розширення розуміння сталого розвитку включає визнання не лише

екологічних та економічних складових, а й культурного капіталу як ендогенного ресурсу. Саме культурна спадщина – матеріальна й нематеріальна – формує основу локальної ідентичності, підсилює соціальну згуртованість та сприяє економічному оживленню територій. Її інтеграція у стратегічне планування розвитку громад є не лише інструментом збереження

© Дмитро Худик, 2025

Отримано: 12.02.2025 р.

Рекомендовано до друку: 15.03.2025 р.

Опубліковано: 26.03.2025 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Худик Д. Управління культурною спадщиною як елемент забезпечення сталого розвитку на локальному рівні. *Економічний аналіз*. 2025. Том 35. № 1. С. 628-636. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.628>

цінностей минулого, але й фактором підвищення конкурентоспроможності та інноваційної активності на місцевому рівні. Водночас відсутність усталених моделей включення культурної спадщини в управлінські процеси, а також недооцінка її потенціалу як елемента сталого розвитку, обумовлюють потребу в науково обґрунтованому переосмисленні ролі спадщини у просторовому плануванні, регіональній політиці та місцевому самоврядуванні.

Мета дослідження

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та емпіричне аналізування культурної спадщини як інструменту забезпечення сталого розвитку територіальних громад. У межах досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

- розкрити значення культурної спадщини в контексті сучасної парадигми сталого розвитку;
- систематизувати моделі інтеграції спадщини до стратегічних програм місцевого розвитку;
- визначити переваги та ризики кожної з моделей управління спадщиною;
- сформулювати рекомендації щодо включення спадщини в локальні управлінські документи як індикатора соціальної згуртованості та просторової сталості.

Виклад основного матеріалу

Починаючи з 1990-х років, сталий розвиток отримав широке визнання як парадигма розвитку як на глобальному, так і на місцевому рівнях. Однак, якщо спочатку вирішальними вважалися його екологічні аспекти, то у ХХІ столітті більший акцент робиться на територіальні та соціальні аспекти, а увага до ендегенних чинників розвитку дозволила акцентувати специфіку та особливості окремих адміністративно-територіальних одиниць та територій. Одним із ключових ендегенних чинників розвитку, що визначає специфіку та особливості територіальних громад, є культурна спадщина, тобто культурні, наукові та мистецькі надбання, залишені попередніми поколіннями. Хоча культурна спадщина

складається з творінь попередніх поколінь, сучасна інтерпретація робить її продуктом сьогодення, впливаючи на відносини (культурні, ідентифікаційні, соціальні та економічні) людини з місцем, в якому вона функціонує [9, с. 22; 7, с. 278].

У межах культурної спадщини ми можемо виокремити:

- матеріальні елементи, до яких належать: нерухомі пам'ятки, рухомі пам'ятки, музеї, архіви та бібліотечні ресурси, а також культурний ландшафт,
- нематеріальна спадщина, або «звичаї, усні перекази, знання та навички, а також пов'язані з ними культурні об'єкти і простір, які визнаються частиною власної спадщини спільноти, групи чи окремої особи» [20].

Спадщина має суб'єктів, які її бережуть, тобто спільноти, громади (іноді цілі суспільства), які визнають певну спадщину як джерело знань, вірувань, традицій, а також цінностей, які вони визнають [14, с. 10].

Управління спадщиною є частиною управління розвитком, яке визначається як комплекс скоординованих заходів, що здійснюються органами територіального самоврядування для досягнення заздалегідь визначених цілей. Основою управління місцевим розвитком є стратегічні документи (програми, плани, політики, стратегії), які складають стратегію дій даної територіальної одиниці самоврядування. Таким чином, спадщина стає важливим чинником розвитку, вона перестає бути лише об'єктом діяльності зі збереження, а стає основою для творчої діяльності, сталого (тобто збереження її цінностей для майбутніх поколінь) використання спадщини для розвитку [11, с. 6]. Спадщина є суспільним благом і невідновлюваним ресурсом, рішення про використання якого в процесах розвитку повинні зацікавлені сторони [4]. Таким чином, спадщина сьогодні – це не стільки пережиток минулого (колекція пам'яток), скільки соціальний конструкт і ринковий продукт, пов'язаний з її інтерпретацією [18, с. 6]. За такого підходу спадщина стає об'єктом управління в процесах місцевого сталого розвитку, на етапі стратегічного планування, формування цілей та їх реалізації, а також моніторингу та оцінки.

Виходячи з цих передумов, у метою статті є постановка та вирішення проблеми, пов'язаної з управлінням культурною спадщиною у формуванні місцевої політики сталого розвитку. Цілями статті є пошук відповідей на дослідницькі питання, які сформульовані наступним чином: яким є сучасне місце культурної спадщини в концепції сталого розвитку; як можна врахувати культурну спадщину в процесах програмування сталого розвитку; які є практичні приклади діяльності, пов'язаної зі спадщиною, для впровадження сталого розвитку на місцевому рівні?

Аналізуючи еволюцію літератури на цю тему, міжнародні документи, а також діяльність на місцевому рівні, стає зрозуміло, що культура (включно з культурною спадщиною) почала сприйматися як така, що відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку [17] і як один з аспектів сталого розвитку [8; 12; 19]. Таким чином, можна виокремити елементи, пов'язані зі спадщиною, у класичній тріаді складових сталого розвитку (екологічний, соціальний та економічний аспекти розвитку) (табл. 1).

Таблиця 1. Проникнення питань культурної спадщини у складові (аспекти) сталого розвитку

Складові сталого розвитку	Елементи/вплив спадщини
Суспільство	– врахування спадщини в політиці місцевого розвитку – малі батьківщини; – створення ідентичності місця; – створення та зміцнення соціального капіталу через діяльність, пов'язану зі спадщиною (нерядові організації, співпраця, участь, волонтерство у сфері спадщини); – діяльність закладів культури у сфері освіти, зокрема громадянської освіти; – інтерес ЗМІ (особливо місцевих) до спадщини
Навколишнє середовище	– культурний ландшафт, включаючи зв'язки між природними та культурними ресурсами (наприклад, культурні парки, ландшафтні парки); – підхід до спадщини (особливо матеріальної) як до невідновлюваного ресурсу
Економіка	– спадщина як частина місцевої економіки (місцеві продукти, бренд спадщини, бренд місця); – спадщина як основа місцевого розвитку (наприклад, туризм спадщини, традиційні ремесла чи культури); – підприємницька діяльність на основі ресурсів спадщини; – ринок історичної нерухомості

Джерело: власне дослідження.

Процес управління спадщиною є частиною сучасного погляду на управління місцевим розвитком, що підкреслює важливість територіальних капіталів, інновацій, інтеграції та соціальної участі [16]. За такого підходу досягнення головної мети сталого розвитку — високої якості життя — досягається через економічне зростання при одночасному досягненні просторово-природного та соціокультурного порядку.

Слід зазначити, що управління спадщиною враховує основні принципи сталого розвитку, а саме:

- принцип внутрішньо- та міжпоколінної справедливості, оскільки ми зобов'язані

зберігати нашу спадщину як свідчення попередніх поколінь також і для нащадків. Спадщина, з огляду на її соціальний вплив (наприклад, вплив на почуття національної ідентичності), має бути доступною для всіх, а також може виконувати функцію протидії відчуженню (наприклад, через заходи з ревіталізації або соціальні економічні підприємства);

- принцип участі, який передбачає комунікацію, соціальний діалог навколо спадщини, спільне визначення щодо спадщини в дусі врядування, а також спільну відповідальність за місцеву спадщину;

– принцип комплексного підходу до спадщини — спадщині приписуються різні цінності (базові, тобто: наукові, історичні, мистецькі та інші, а саме: естетичні, соціальні, освітні, культурні, економічні) і їх ідентифікація має важливе значення для процесу управління спадщиною: естетичні, соціальні, освітні, культурні та економічні), і їх ідентифікація має вирішальне значення в процесі управління спадщиною. Базові цінності об'єктивно вкорінені в окремих елементах спадщини, але соціальні цінності, які включають, наприклад, носій соціальних рольових моделей, посилення почуття спільноти, почуття гордості за місце, де живеш, підвищення задоволеності якістю життя, також мають важливе місце в місцевому розвитку [14, с. 32-45]. У рамках сталого розвитку до

спадщини та її цінностей підходять цілісно, пам'ятаючи про її основоположні цінності, але не лише зберігаючи спадщину, а й інноваційно використовуючи її в соціальних та економічних процесах.

Управління спадщиною – це процес, вбудований в управління місцевим розвитком, він може бути або його частиною, або окремою підсистемою в рамках управління. Особливо важливо включити питання спадщини в процес програмування, який є основою для подальшої діяльності з реалізації. Посилаючись на обов'язки органів місцевого самоврядування територіальних громад згідно з нормативно-правовими актами, можна виділити три основні підходи до включення спадщини у процес програмування сталого розвитку (рис. 1).

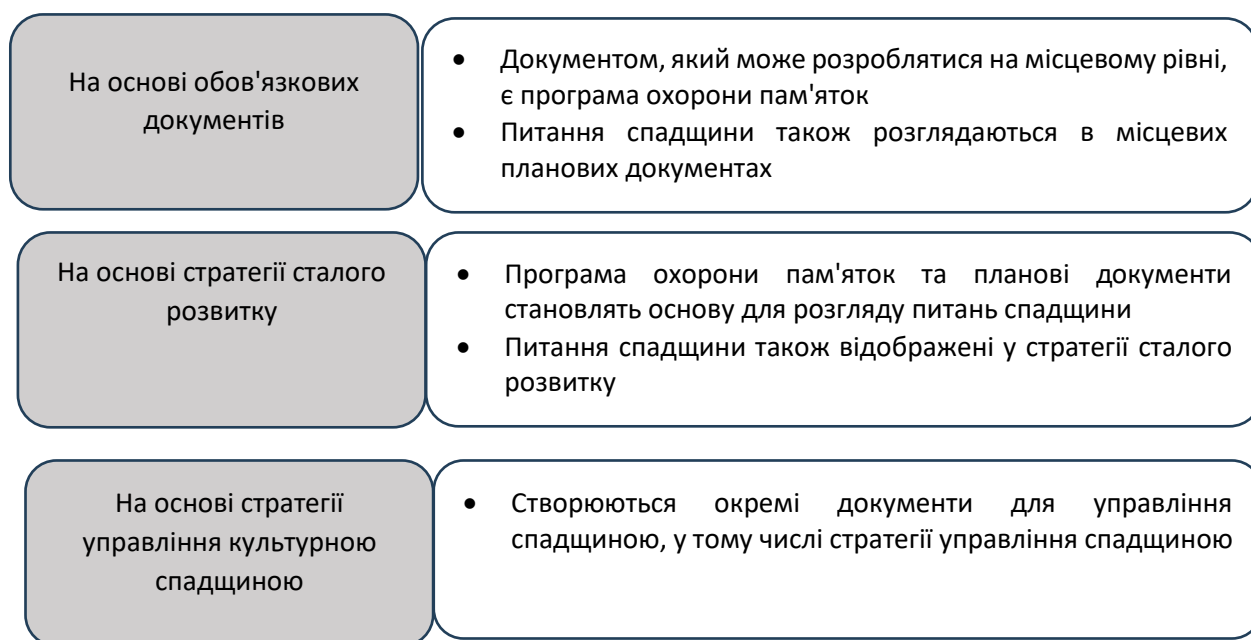

Рис. 1. Можливе включення спадщини до програм розвитку

У кожному із запропонованих підходів можна визначити переваги, а також певні ризики для управління спадщиною, як представлено в табл. 2.

Муніципалітети можуть здійснювати низку заходів, пов'язаних зі спадщиною, які є частиною впровадження сталого розвитку, наприклад:

- ревіталізація історичних будівель та їх використання в громадських цілях (в т. ч. створення гостинних громадських просторів);
- налагодження співпраці з іншими муніципалітетами та зацікавленими сторонами на основі ресурсів та активів спадщини;
- брендинг місць на основі спадщини;

Таблиця 2. Переваги та ризики культурної спадщини залежно від прийнятої моделі програмування

Включення спадщини в програмні документи	Переваги	Можливі ризики	Додаткові зауваження / коментарі
Обов'язкова модель (на основі програми збереження)	– виконання юридичних зобов'язань органів місцевого самоврядування; – інвентаризація об'єктів спадщини	– маргіналізація спадщини в процесах розвитку, суто консервативний підхід; – часте звуження спадщини до пам'яток архітектури	Беручи до уваги рекомендації, що містяться в Методичному посібнику з розробки комунальної програми догляду за пам'ятками [13], можна вважати, що належним чином розроблена програма може стати основою управління спадщиною.
На основі стратегії сталого розвитку	– спадщина розглядається як фактор розвитку; – врахування специфіки певної територіальної одиниці або території в процесах розвитку; – врахування спадщини на різних рівнях планування (залежно від рангу спадщини, важливості для місцевої громади тощо); – інтеграція соціокультурних аспектів у розвиток; – спільна розробка із зацікавленими сторонами спадщини шляхів використання цього ресурсу для розвитку	– ставлення до спадщини переважно як до ринкового продукту та фактору розвитку; – надмірне втручання в ресурс спадщини, нехтування базовими та історичними цінностями, можливість незворотної втрати автентичності; – фрагментація цілей у сфері спадщини (труднощі з операціоналізацією)	Це найбільш бажана модель з точки зору впровадження елементів місцевої спадщини в процеси програмування сталого розвитку. Модель враховує природу місцевого самоврядування, умови його розвитку, а також потреби і прагнення всіх зацікавлених сторін у цьому процесі. Залежно від цих умов можна: – виділити окрему стратегічну ціль щодо спадщини та закріплення за нею операційних цілей, заходів, індикаторів; – забезпечити проникнення питань спадщини в різні елементи стратегії
На основі стратегії управління культурною спадщиною	– організація цілей управління спадщиною в єдиному документі; – професіоналізація процесу управління спадщиною; – імідажеві переваги	– відокремлення управління спадщиною від управління розвитком – ускладнюється будівництвом та реалізацією проектів інтегрованого розвитку, в яких спадщина стає основою або натхненням для досягнення соціальних та економічних переваг	Застосування цього підходу часто вимагає залучення додаткового персоналу (з відповідною освітою). Цей підхід буде особливо ефективним у великих громадах, де, крім того, ресурс спадщини є значним.

Джерело: власне дослідження.

- збереження слідів минулого, в тому числі нематеріальної спадщини (традицій, звичаїв, кулінарної спадщини) для майбутніх поколінь;

- підтримка діяльності громадських організацій зі збереження культурної спадщини;

– пошук нових функцій для історичних будівель.

Згідно з постійними соціальними дослідженнями, спадщина набуває все більшого значення – 86% респондентів вважають культурну спадщину дуже важливою або скоріше важливою; 88,4% вважають, що спадщина змушує їх пишатися своїм місцем проживання [15, с. 27-30]. Водночас дедалі частіше наголошується, що спадщина як ресурс потребує ефективного управління. Як зазначено в цій статті, управління спадщиною вписується в контекст управління розвитком і побудови стратегії сталого розвитку. Муніципалітет сам вирішує, яку модель управління та програмування він обирає, важливо, щоб підхід до спадщини враховував її основні цінності, соціальний та економічний контекст. Перспективою подальших досліджень в цьому контексті є напрацювання системи технологій комплексного управління культурною спадщиною на локальному рівні.

Висновки

У межах дослідження доведено, що культурна спадщина є не лише об'єктом

охорони, а й динамічним інструментом реалізації принципів сталого розвитку. Її роль проявляється в економічному потенціалі (через туризм, ремесла, локальні бренди), соціальній інтеграції (через збереження ідентичності, участь громади) та екологічній збалансованості (через збереження ландшафтів і культурного середовища). Аналіз показав, що найперспективнішою є інтегрована модель управління спадщиною у межах загальної стратегії сталого розвитку, яка забезпечує системне врахування базових і соціальних цінностей спадщини в управлінських практиках. Результати дослідження мають прикладне значення для територіальних громад, що перебувають на етапі стратегічного планування, формування цільових програм або ревіталізації спадщинних об'єктів. Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка комплексних механізмів моніторингу ефективності впровадження стратегій управління культурною спадщиною як невід'ємної складової місцевої політики сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Археологічна спадщина та ОТГ: методичні рекомендації / уклад. В. Бітковський, В. Собчук, О. Пробийголова; Спілка археологів України. Львів: Друкарня Папуга. 10 с. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/670/SAU_OTG.pdf
2. Культурна спадщина: збереження і популяризація. Слово просвіти: медіаресурс. URL: <http://slovoprosvity.org/2020/11/16/kulturna-spadshchyna-zberezhennia-i-populyaryzatsiia/>
3. Путівник керівника. Київ: U-LEAD з Європою; НП Децентралізація, 2019. 532 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/527/RFL-UA-Web.pdf>
4. Aas Ch., Ladkin A., Fletcher J. Stakeholder collaboration and heritage management. *Annals of Tourism Research*. 2005. Vol. 32. P. 28–48.
5. Cultural Heritage: Guidebook on Standards for Drafting. Management Plans. OSCE. 2020. 80 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/2/d/461188.pdf>
6. Cultural Heritage: Integrated Management Plans. Thematic Report (4). URBACT. 2010. 28 с. URL: https://urbact.eu/sites/default/files/import/Projects/HERO/projects_media/Vilnius_Thematic_report04.pdf
7. Góral A. Dziedzictwo kulturowe jako zasób wspólny. Rola współpracy między interesariuszami w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym. *Zarządzanie w Kulturze*. 2014. Nr 15, z. 3. S. 277–286.

8. Janikowski R., Krzysztofek K. (red.). Kultura a zrównoważony rozwój. Środowisko, ład przestrzenny, dziedzictwo w świetle dokumentów UNESCO i innych organizacji międzynarodowych. Warszawa: Polski Komitet ds. UNESCO, 2009.
9. Kobyliński Z. Czym jest, komu jest potrzebne i do kogo należy dziedzictwo kulturowe. Mazowsze Studia Regionalne. 2011. Nr 7. S. 21–47.
10. Licciardi G., Amirtahmasebi R. (eds.). The Economics of Uniqueness. Investing in Historic City Cores and Cultural Heritage Assets for Sustainable Development. Washington, DC: The World Bank, 2012.
11. Markowski T. Uwarunkowania skutecznej polityki urbanistycznej na rzecz powrotu do miast – wprowadzenie. Y: Powrót do centrum miasta – wyzwania dla Krajowej Polityki Miejskiej / red. T. Markowski. Warszawa: Studia KPZK CLXVIII, 2016.
12. Murzyn-Kupisz M. Kultura i dziedzictwo kulturowe a rozwój zrównoważony. Y: Gospodarka regionalna i lokalna a rozwój zrównoważony / red. Z. Strzelecki, P. Legutko-Kobus. Warszawa: Studia KPZK CLII, 2013. S. 92–105.
13. Narodowy Instytut Dziedzictwa. Gminny program opieki nad zabytkami. Poradnik metodyczny. Kurier Konserwatorski. 2009. Nr 3. S. 14–36.
14. Narodowy Instytut Dziedzictwa. Dziedzictwo obok Mnie – poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach / red. A. Chabiera, A. Koziół, B. Skaldawski. Warszawa, 2016a.
15. Narodowy Instytut Dziedzictwa. Dziedzictwo obok Mnie – inspiracje do działań lokalnych / red. A. Chabiera, A. Koziół, B. Skaldawski. Warszawa, 2016b.
16. Nowakowska A. (red.). Nowoczesne metody i narzędzia zarządzania rozwojem lokalnym i regionalnym. Łódź: Wydawnictwo UŁ, 2015.
17. Palmer R., Purchla J. (red.). Kultura a rozwój 20 lat po upadku komunizmu w Europie. Kraków: MCK, 2010.
18. Purchla J. Dziedzictwo kulturowe a kapitał społeczny. Małopolskie Studia Regionalne. 2011. Nr 1 (21). Kraków.
19. Throsby D. Ekonomia i kultura. Warszawa: NCN, 2010.
20. UNESCO. Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sporządzona w Paryżu 17 października 2003 r., art. 2. URL: http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Konwencja_o_ochronie_dz_niemater_2003.pdf

REFERENCES

1. Bitkovskiy, V., Sobchuk, V., & Probyiholova, O. (Eds.). (n.d.). *Archaeological heritage and amalgamated communities: Methodical recommendations*. Union of Archaeologists of Ukraine. https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/670/SAU_OTG.pdf
2. Slovo prosvity. (2020, November 16). *Cultural heritage: Preservation and promotion*. <http://slovoprosivity.org/2020/11/16/kulturna-spadshchyna-zberezhenia-i-populiaryzatsiia/>
3. U-LEAD with Europe & NAP Decentralization. (2019). *Leader's guide*. Kyiv. <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/527/RFL-UA-Web.pdf>
4. Aas, C., Ladkin, A., & Fletcher, J. (2005). Stakeholder collaboration and heritage management. *Annals of Tourism Research*, 32(1), 28–48.
5. OSCE. (2020). *Cultural heritage: Guidebook on standards for drafting management plans*. <https://www.osce.org/files/f/documents/2/d/461188.pdf>

6. URBACT. (2010). *Cultural heritage: Integrated management plans. Thematic report* (4). https://urbact.eu/sites/default/files/import/Projects/HERO/projects_media/Vilnius_Thematic_report04.pdf
7. Góral, A. (2014). Dziedzictwo kulturowe jako zasób wspólny. Rola współpracy między interesariuszami w zarządzaniu dziedzictwem kulturowym. *Zarządzanie w Kulturze*, 15(3), 277–286.
8. Janikowski, R., & Krzysztofek, K. (Eds.). (2009). *Kultura a zrównoważony rozwój. Środowisko, ład przestrzenny, dziedzictwo w świetle dokumentów UNESCO i innych organizacji międzynarodowych*. Warszawa: Polski Komitet ds. UNESCO.
9. Kobyliński, Z. (2011). Czym jest, komu jest potrzebne i do kogo należy dziedzictwo kulturowe. *Mazowsze. Studia Regionalne*, 7, 21–47.
10. Licciardi, G., & Amirtahmasebi, R. (Eds.). (2012). *The economics of uniqueness: Investing in historic city cores and cultural heritage assets for sustainable development*. Washington, DC: The World Bank.
11. Markowski, T. (2016). Uwarunkowania skutecznej polityki urbanistycznej na rzecz powrotu do miast – wprowadzenie. In T. Markowski (Ed.), *Powrót do centrum miasta – wyzwania dla Krajowej Polityki Miejskiej* (Studia KPZK CLXVIII). Warszawa.
12. Murzyn-Kupisz, M. (2013). Kultura i dziedzictwo kulturowe a rozwój zrównoważony. In Z. Strzelecki & P. Legutko-Kobus (Eds.), *Gospodarka regionalna i lokalna a rozwój zrównoważony* (Studia KPZK CLII, pp. 92–105). Warszawa.
13. Narodowy Instytut Dziedzictwa. (2009). Gminny program opieki nad zabytkami. Poradnik metodyczny. *Kurier Konserwatorski*, 3, 14–36.
14. Narodowy Instytut Dziedzictwa. (2016a). *Dziedzictwo obok Mnie – poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach* (A. Chabiera, A. Kozioł, & B. Skaldawski, Eds.). Warszawa.
15. Narodowy Instytut Dziedzictwa. (2016b). *Dziedzictwo obok Mnie – inspiracje do działań lokalnych* (A. Chabiera, A. Kozioł, & B. Skaldawski, Eds.). Warszawa.
16. Nowakowska, A. (Ed.). (2015). *Nowoczesne metody i narzędzia zarządzania rozwojem lokalnym i regionalnym*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
17. Palmer, R., & Purchla, J. (Eds.). (2010). *Kultura a rozwój 20 lat po upadku komunizmu w Europie*. Kraków: MCK.
18. Purchla, J. (2011). Dziedzictwo kulturowe a kapitał społeczny. *Małopolskie Studia Regionalne*, 1(21). Kraków.
19. Throsby, D. (2010). *Ekonomia i kultura*. Warszawa: Narodowe Centrum Kultury.
20. UNESCO. (2003). *UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage* (adopted in Paris on 17 October 2003, Article 2). http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Konwencja_o_ochronie_dz._niemater_2003.pdf

Dmytro Khudyk, PhD Student, Department of Management, Public Administration, and Human Resources, West Ukrainian National University, Ukraine

Managing cultural heritage as a component of local-level sustainable development

Abstract

In the current context of advancing sustainable development at the local level, cultural heritage is gaining recognition as an endogenous resource that contributes to shaping the identity of territorial communities, strengthening social capital, and stimulating economic activity. Despite its significant potential, the mechanisms for integrating heritage into strategic community development planning remain fragmented.

The purpose of this article is to substantiate the role of cultural heritage as an instrument for ensuring sustainable development in territorial communities and to explore models for incorporating heritage into local policy frameworks.

The methodological basis of the study includes a systems approach, analysis of legal and regulatory acts, local development strategies, scientific literature, and international practices. Comparative analysis methods were applied to evaluate the effectiveness of different approaches to heritage programming.

The study classifies types of cultural heritage and characterizes their influence on the social, economic, and environmental dimensions of sustainable development. It identifies three models for integrating heritage into local development strategies: as a mandatory heritage protection program; as an embedded component of the general development strategy; and as a stand-alone heritage management strategy. The integrated model, which combines the value-based essence of heritage with its potential for innovative use in development governance, is found to be the most effective.

The conclusions emphasize the importance of a comprehensive approach to heritage, community engagement, adherence to the principle of intergenerational equity, and the creation of institutional conditions for embedding cultural heritage into the governance practices of territorial communities.

Keywords: cultural heritage; sustainable development; strategic planning; local self-government; territorial communities.

Cite as: Khudyk, D. (2025). Managing cultural heritage as a component of local-level sustainable development. *Economic analysis*, 35 (1), 628-636. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.628>